

17 SEPTEMBER 2021 - VERSIE 1

CITY DEAL OPENBARE RUIMTE

WERK BOEK

INHOUDSTAFEL

september 2021

aan te vullen

INTRO WERKBOEK 0.

RODE LIJN 1

-Ambitie van de City Deal Openbare

Ruimte

**ZES ONTWIKKELTEAMS, 1.
ÉÉN ATELIER**

RODE LIJN 2

-Wat nemen we mee uit Atelier 1?

PLANNEN VAN AANPAK 2.

Ontwikkelteams

RODE LIJN 3

-Wat nemen we mee uit Atelier 2?

CASUSSEN 3.

Posters

RODE LIJN 4

-De zomer van 2021 demonstreert de
urgenties

ZOMERTOURS 4.

Dordrecht

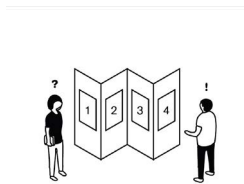
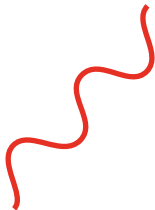
Rotterdam

Leiden

Amsterdam

RODE LIJN 5

-...

Doel van werkboek:

- Bundelen van materiaal uit Ateliers als houvast en terugblik voor deelnemers
- Heldere synthese om te helpen verhalen en inzichten te delen met collega's en anderen
- Kruisbestuiving van ontwikkelteams (onderling) en casussen
- Aanjagen om stappen vooruit te zetten

0. INTRO WERKBOEK

Samen leggen we de puzzel

Hoe te komen tot een integrale ontwerp- en beheersaanpak van transitieopgaven? Dat is waar deze City Deal om draait.

Aan de hand van **casussen** krijgen we een kans om nieuwe methoden te testen, om de moeilijkheden in kaart te brengen én om deze te overbruggen. Zo formuleren we stap voor stap een **nieuwe aanpak voor de openbare ruimte**, dat de veelheid aan toekomstopgaven integreert en dat een weerslag zal hebben voor het hele Rijk.

De **ontwikkelteams** onderbouwen, onderzoeken en voeden deze aanpak vanuit **verschillende invalshoeken** en met **verschillende verrekijkers**. De oplossing voor het complexe vraagstuk ligt zowel in korte termijn tests als lange termijn visies, zowel in het doorspitten van specifieke deelvraagstukken als in het bewaren van het overzicht.

Hoe leggen we samen deze puzzel, daar moeten we samen een antwoord op bieden. De **Ateliers** bieden de kans om samen te komen en kennis en inzichten uit te wisselen. Met dit **Werkboek** willen we voor en na zo'n samenkomst het materiaal **verzamelen** en **bundelen** in één overzicht. Ook biedt het Werkboek **ruimte voor reflectie**, aan de hand van **rode lijnen**. Hier nemen we een stapje terug, zoomen we uit en sturen we bij.

Leeswijzer:

Daarom heeft dit Werkboek twee leeswijzen: Het verzamelde materiaal, de droge facts, kan je terugvinden op de **wit-zwarte pagina's**. De rode lijnen waar meer ruimte is voor reflectie staan op **rode pagina's**.

Waar staan we nu?

17 september 2021

Verzamelde materiaal:

Zowel de ontwikkelteams als de gemeenten zijn volop in productie modus: De Ontwikkelteams voltooien hun plan van aanpak en de gemeenten scherpen hun verhaal van de casussen aan in de vorm van posters. Het geproduceerde materiaal leggen we samen in atelier 2. In **hoofdstuk 1 'Zes ontwikkelteams, één atelier'** krijg je al een beknopt overzicht van de verschillende ontwikkelteams gebaseerd op atelier 1.

Rode lijnen:

2 zaken waar we nu wel al in willen verdiepen:

1. Wat is onze gezamenlijke ambitie van deze City Deal?

> in rode lijn 1 hernemen we de tekst van agendastad om nog eens aan te scherpen onder welke gemeenschappelijke noemer we elkaar gevonden hebben in deze experimenteer-ruimte.

2. Wat nemen we mee van atelier 1?

> In rode lijn 2 reflecteren we over de geleerde lessen van atelier 1 en benoemen we de aandachtspunten die we meenemen in het verdere traject.

Transitie- en verdichtingsopgaven komen samen in de ruimte

Nederland heeft nu en de komende jaren te maken met een aantal grote verdichtings- en transitieopgaven die een sterke ruimtelijke impact hebben. De woningbouwopgave, klimaatadaptatie, energietransitie, deelmobiliteit, een nieuwe circulaire economie, en een gezonde en meer natuurinclusieve stad hebben allen invloed op het gebruik, inrichting en beheer van onze leefomgeving. Deze transitie- en verdichtingsopgaven stellen gemeenten voor ongekende uitdagingen op technisch, organisatorisch en financieel gebied. De opgaven zijn ook de dragers van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en hebben een uitwerking door de schalen (internationaal, nationaal, regionaal en lokaal) heen.

Complexiteit vraagt nieuwe aanpak

Op het schaalniveau van de straat en de wijk wordt pas écht duidelijk hoe complex het is. In de gangbare beheercycli op stedelijke schaal past het allemaal niet meer in de ruimte bovengronds én ondergronds, de planningshorizon en de begrotingssystematiek. Deze opgaven kunnen alleen in samenhang opgepakt worden. Dat vraagt een nieuwe onderzoekende en ontwerpende aanpak die geïntegreerde oplossingen brengt waarbij ontwerp en beheer samen optrekken. Wanneer deze opgaven op de gangbare, sectorale manier worden geadresseerd zal de claim op ruimte, geld, het incasseringvermogen van mensen en natuur en de beschikbare menskracht om tot realisatie te komen te groot zijn. Vanuit verschillende steden,

infrabeheerders, aannemers en adviseurs komt het signaal dat nieuwe methoden nodig zijn. Er is grote betrokkenheid en energie aanwezig om hier gezamenlijk handelingsperspectief in te ontwikkelen.

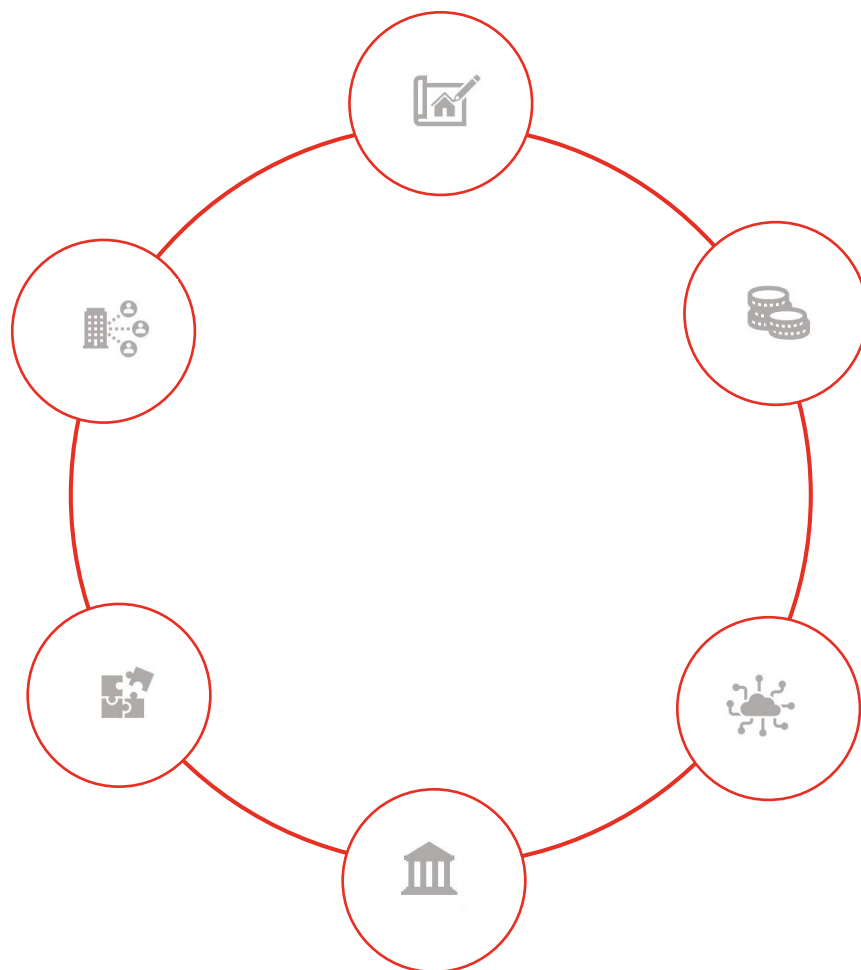
Op lokaal niveau aan de slag

Het lokale niveau, dat van de straat, buurt of wijk, leent zich goed voor het uitproberen van nieuwe technieken en methoden. De City Deal draagt als samenwerkingsvorm bij aan het versnellen en opschalen hiervan. Zo krijgen zowel de gemeenten als het Rijk structureel inzicht in en grip op de werkelijke slagkracht van nationale ambities. Op wijkniveau zijn grote verschillen tussen dichtheid, ruimtelijke structuur en bevolkingssamenstelling. Hier worden specifieke knelpunten en oplossingen zichtbaar. De optelsom van voorzieningen en infrastructuur die zowel in de ondergrond ruimte claimen (denk aan: kabels en leidingen, wateropvang, boomwortels en afvalcontainers) als in de bovengrond, zorgen voor een flinke puzzel. Het oplossen van die puzzel, en het borgen van voldoende leefomgevingskwaliteit (o.a. gezond, klimaatrobuust, natuurinclusief, veilig) is een complexe ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke opgave waarbij verschillende disciplines en stakeholders betrokken zijn.

Naar een integraal beheer van de ruimte

Deze complexe opgave van de openbare ruimte en ondergrond vraagt om een andere strategie; een integrale aanpak van programmeren, ontwerpen, financieren, aanbesteden, realiseren

en beheren. De gangbare, meer sectorale, op onderhoud en vervanging gebaseerde manier van beheer volstaat niet meer voor de hedendaagse complexe opgaven. Er is een noodzaak voor een integrale manier, gestoeld op meervoudig ruimtegebruik, met aandacht voor de schaarse ruimte in de ondergrond, bundeling van investerings- en beheermiddelen, samenwerking tussen alle partijen en een focus op de leefomgevingskwaliteit van de openbare ruimte, rekening houdend met de levenscycli van de assets. Bij grootschalige herontwikkelingsprojecten zien we al mooie voorbeelden van deze integrale aanpak. In de NOVI wordt de noodzaak voor een integrale aanpak al genoemd, en er is vanuit het Rijk de wens om hierop samen te werken met haar decentrale partners. De eerste stappen zijn hiertoe gezet door in de NOVI onder prioriteit ‘Sterke en gezonde steden’ en beleidskeuze op te nemen over de integrale ontwikkeling en beheer van bestaand bebouwd gebied in lijn met de transitieopgaven. Dit biedt ruimte om te onderzoeken in hoeverre aanpassingen van wet- en regelgeving nodig zouden zijn en voor een nadere uitwerking van beleidskaders. Deze City Deal (en eventueel andere, zie www.agendastad.nl) kan bijdragen aan nationale beleidskaders en programma’s als bijvoorbeeld de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS), en Programma Aardgasvrij Wijken (PAW).

1. ZES ONTWIKKELTEAMS, ÉÉN ATELIER

HET ATELIER...

...is 'het inhoudelijke hart van de samenwerking, laboratorium voor visie, experiment, discussie en opschaling.' Binnen de City Deal gaan steden zelf aan de slag met de thema's die voor hun gemeente het meest prangend zijn. Het Atelier vormt de brug tussen praktijk en de onderzoeken die binnen de City Deal worden uitgevoerd. De Ateliers concentreren zich laagfrequent en hoogintensief doorheen het jaarprogramma. Drie ateliers vinden plaats en zijn een kans voor de ontwikkelteams om kennis met elkaar uit te wisselen. Naast deze uitwisseling zijn de ateliers ook een moment waar gezamenlijk wordt uitgezocht en wordt gereflecteerd over het breder verhaal; Waarom doen we dit? Hoe dragen we hier aan bij? Wat moet nog meer? Het is belangrijk dat de ontwikkelteams niet naast elkaar werken, maar met elkaar. Dat de optelsom van de teams een antwoord kan bieden aan de nood van een nieuwe (beheers)praktijk.

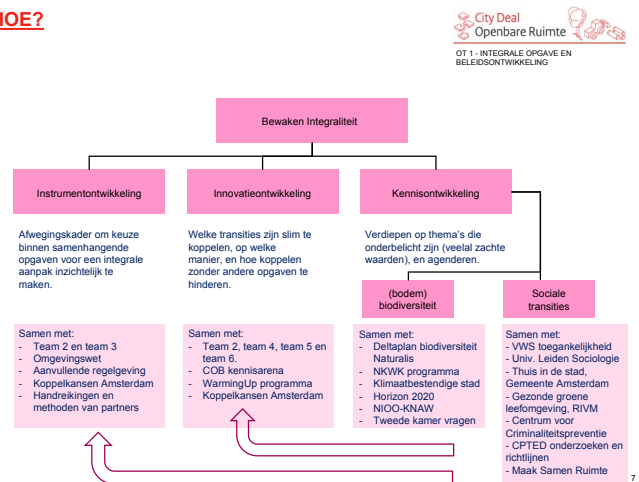
De Ateliers zijn de momenten bij uitstek waar het onderzoek van deze ontwikkelteams wordt geoogst, gebundeld in een gedeeld narratief en steeds de volgende uitdaging wordt aangejaagd. Het werkboek biedt een goed medium om materiaal en reflecties te bundelen.

... DE ONTWIKKELTEAMS

De City Deal wordt opgedeeld in zes vraagstukken die multi-disciplinaire teams ontleden, verdiepen en sleutels aanreiken om deze te ontsluiten. Deze zes ontwikkelteams zijn verantwoordelijk voor het actieprogramma; de inhoudelijke uitvoering van de deelthema's tot instrumentarium.

Ontwikkelteam 1 - Integrale opgave en beleidsontwikkeling

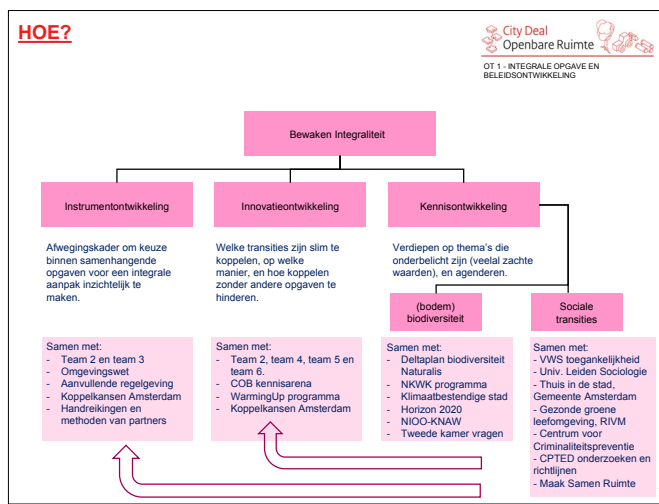
HOE?

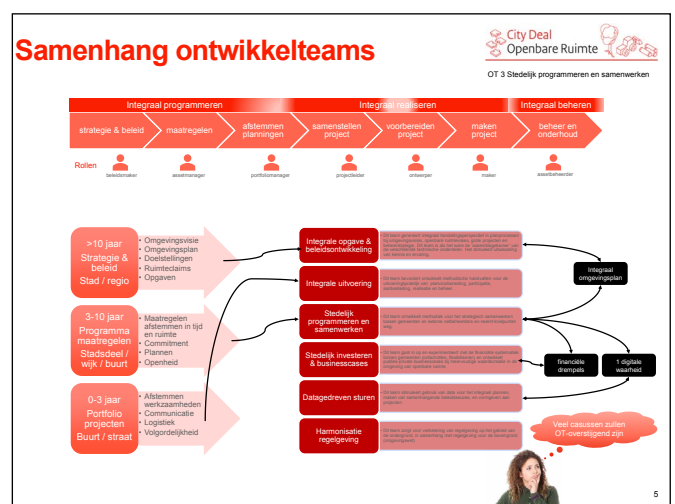
Wat doet Ontwikkelteam 1?

- Afwegingskader voor integraliteit op gebiedsniveau (wat lukt, wat niet?)
- Innovatieontwikkeling (koppelkansen onder- en bovengrond)
- Kennisontwikkeling (bodem)biodiversiteit in de stad
- Kennisontwikkeling sociale transitie in de openbare ruimte (participatie, kansengelijkheid, veiligheid, toegankelijkheid, beschikbaarheid)

Ontwikkelteam 1 - Integrale opgave en beleidsontwikkeling

Ontwikkelteam 2 - Stedelijk programmeren en samenwerken

Wat doet Ontwikkelteam 1?

- Afwegingskader voor integraliteit op gebiedsniveau (wat lukt, wat niet?)
- Innovatieontwikkeling (koppelkansen onder- en bovengrond)
- Kennisonwikkeling (bodem)biodiversiteit in de stad
- Kennisonwikkeling sociale transities in de openbare ruimte (participatie, kansengelijkheid, veiligheid, toegankelijkheid, beschikbaarheid)

Wat doet Ontwikkelteam 2?

- Heeft als doel om de voorspelbaarheid van de hele procesketen te verhogen en een systematiek te ontwikkelen voor gebiedsgericht werken.
- Via interviews tussen gemeenten gezamenlijk leren hoe tot een stedelijk en integraal programma te komen.
- Kennis toegankelijk maken via een routekaart/handleiding en een catalogus van bestaande oplossingen.

Droomresultaat Joyce:
duurzaamheids-ambities in de OR kunnen realiseren door slimme oplossingen door de hele keten heen.

Droomresultaat Pieter:
Binnen 5 jaar nieuwe kaveltjes kunnen leggen en dat er toch meer bomen in de straat zullen staan.

Droomresultaat Almer:
Alle ingrediënten zijn er om deze op een goede manier samen te brengen.

Ontwikkelteam 3 - Integraal uitvoeren

HOE?

City Deal
Openbare Ruimte

OT 3 - INTEGRALE UITVOERING

Daarom willen we in ons ontwikkelteam samen werken aan:

- Een procesbeschrijving met beslisboom voor integrale uitvoering
- Methode voor wijkgericht ontwerpen, integraal programmeren en participatie
- Instrumenten voor beheer (Life cycle cost) en regie op (gezamenlijke) uitvoering

Participatieregels

1. Systeemsdenken en testaten
2. Leefwereld van bewoners staat centraal
3. Samen optrekken, aansluiten bij elkaars tempo
4. Betrokkenheid en wederzijds vertrouwen
5. Horizontale relaties en verticale structuren
6. Structuren om te improviseren
7. Eigenaarschap / meespraak
8. Geld doet er toe, maar is niet alles

5

Ontwikkelteam 4 - Stedelijk investeren en business cases

HOE?

City Deal
Openbare Ruimte

OT 4 - STEDELIJK INVESTEREN EN BUSINESS CASES

Daarom willen we in ons ontwikkelteam samen werken aan drie vraagstukken:

- A. Betere bundeling van investeringsmiddelen
- B. Meten en verrekenen van maatschappelijke baten
- C. De financiering van voorinvesteringen

7

Wat doet Ontwikkelteam 3?

= Ontwikkeling methodische handvaten om beleid door te vertalen naar uitvoeringspraktijk

- 1. Wijkgericht
 - » Verbinden van meerdere opgaven
 - » Afstemmen van de verschillende geplande werkzaamheden en investeringen in de wijk
- 2. Integraal: knelpuntenanalyse voor integraal werk > doorvertaling besluitvorming
- 3. Participatie:
 - » Intern (transversale samenwerking binnen gemeentes)
 - » Extern (bewoners en samenwerkingspartners)

Droomresultaat Mabel:
dugezamenlijk iets voor elkaar krijgen waar de mensen in de wijk op zitten te wachten (wijkgericht werken is een grote sprong tov van 5 jaar geleden).

Wat doet Ontwikkelteam 4?

- Standaard aanpak ontwikkelen voor integrale financiering van de openbare ruimte
- Instrumenten en mechanismen in kaart brengen die de financiering van een interventie dat meerdere doelen dient mogelijk maken
- Bepalen van mogelijke baathouders, van terugverdientijd, van 'taal'/indicatoren/performance om interventie te kunnen meten.
- Advies en bouwstenen formuleren voor instrumenten die integratie helpen financieren en handvaten bieden aan publieke en private investeerders.

Droomresultaat Henk-Jan:
Binnen 5 jaar niet meer praten over beperken van kosten, maar maximaliseren van de waarde

Ontwikkelteam 5 - Data gedreven sturen

HOE?

OT 5 - DATA GEDREVEN STUREN

Wij, ontwikkelteam data gedreven sturen, werken aan de hand van drie sporen:

Spoor 1- het delen van ervaringen aan de hand van praktijksituaties centraal. Iedere stad en partner heeft concrete voorbeelden en vraagstukken waarvoor ze zelf slimme oplossingen hebben waar anderen van kunnen leren

Spoor 2 - Nieuwe ideeën die je in concrete cases kan **toepassen en verder ontwikkelen**

Spoor 3 - Behoeft om bepaalde **best practices beter vast te leggen**, via publicaties, richtlijnen, tools en (stelsel) afspraken etc.

6

Ontwikkelteam 6 - Harmonisatie regelgeving

HOE?

OT 6 - HARMONISATIE REGELGEVING

Daarom willen we in ons ontwikkelteam samen werken aan:

- Inzicht: welke wet en regelgeving is op dit moment relevant? En welke wet en regelgeving levert spanning op in de projectrealisatie.
- Welke wet en regelgeving levert de meeste spanning op en moet daarom "geharmoniseerd" worden. (Prioriteren)
- Op welke manier kunnen we aanpassingen onderbrengen in het huidige instrumentarium (vooral Omgevingswet) (Integratie)
- De Praktijktoets: In een concrete casus uitproberen in hoeverre aanpassingen werken, en op basis van ervaringen aanpassingen bijstellen. Het in de praktijk brengen van casuïstiek
- Inrichten Back-log, Registratie van nog te harmoniseren wet en regelgeving gerangschikt naar Urgentie.

Formuleer hier in enkele bullet points waar jullie de komende 3 jaar op willen werken. Wat willen jullie verkeren als antwoord op het probleem?

5

Wat doet Ontwikkelteam 5?

- 1. Optimalisatie samenwerking (slim omgaan met bestaande informatie)
- 2. Identificeren en agenderen van noden
 - » a. Nieuwe methodes
 - » b. Nadere afspraken
 - » c. Nieuwe databronnen
- 3. Nieuwe methodes onderzoeken
- 4. Naar landelijke/sectorale (stelsel-)afspraken of richtlijnen (roadmap voorbij duur CDOR)

Droomresultaat

Marco:

Ik fiets nu iedere dag wel langs een opbreking, straks op voorhand plannen hoe vaak je zo een opbreking zal tegenkomen.

Wat doet Ontwikkelteam 6?

- 1. Verbeelden opgaven
- 2. Inventariseren regelgeving
- 3. Prioriteren regelgeving
- 4. Werkend stelsel Omgevingswet
- 5. Het in de praktijk brengen van casuïstiek
- 6. Groslijst van andere harmonisatie

Droomresultaat Jos:

Samenwerken met de nutspartijen in gelijkwaardige zin, veel beter elkaar begrijpen, en dan vele graafschade verminderen.

Droomresultaat Hans:

Bij einde van een project is iedereen die erbij betrokken is tevreden en voelt zich niet 'achtergesloten'

Klik hier voor de miro link

OT1

OT3

de stad als op een na grootste landschap vereist een grote ecologische afweging

focus op afwegings methodiek.

raakvlak tussen OT1 en OT2 over strategisch programma vertalen naar tactische uitvoering. Denk een integrale aanpak in proces van programmeren maar ook in integraal ontwerp en beheer. Daarom goed om de casussen op elkaar af te stemmen. En ook de instrumentontwikkeling

Wanneer ook nagedacht over de dialoog van extra investeringsplannen bij veranda uitvoering door de stad?

FN: focus op vertaling van beleid naar uitvoering, incl participatie

Hoe krijgen stakeholders en het perspectief van stakeholders een plek in de casussen?

Als in team 2 ook nog vragen zijn over hoe de integratie van de casussen wordt vertaald naar de uitvoering, dan is er nog tijd om te vragen of er nog vragen zijn over de instrumentontwikkeling.

IGP > contractregie wat is er nodig om uitvoering te komen

afbakening / afstemmen OT 1,2,3

focus op verboden van programmeren in de projecten uit team 2 en de afweging van team 1, passend binnen de kaders van team 4

programmeren IGP nader afstemmen

tip

OT1

OT2

Wat verstaan we onder sociale transitie -> Concretiseren

Sturen op integrale afstemming met andere programma's, hoe kan OT 1 dit ondersteunen binnen de regie?

hoe wordt biodiversiteitsprioriteit, bijv. in relatie tot CROW en andere richtlijnen waarin dit geheel niet wordt meegewogen

"TOP TERM"

OT2

Coole tekening :) Dank!

Tip: meenemen meekoppelkansen (ikv integraal werken) en HOE doe je dat (wie doet wat wanneer en wie heeft de regie erop)

OT3

afstemmen van het programmeren op strategisch niveau

Hoe laten we meekoppelkansen aansluiten op lopende investeringen

Wat kan de stad doen om de afstemming te ondersteunen? Hoe kan de stad de afstemming ondersteunen? Hoe kan de stad de afstemming ondersteunen?

Afstemmen van het programmeren op "operationeel" niveau

Integrale uitvoering wordt soms gecombineerd met andere programma's, hoe kan OT 1 dit ondersteunen binnen de regie?

Op zoek naar een aantal zelfde casussen

afstemmen van het programmeren op "operationeel" niveau

Op zoek naar een aantal zelfde casussen

OT4

Meervoudig opdrachtgeverschap en ook publiek/privaat kunnen zijn? (Helen)

Meervoudig opdrachtgeverschap en ook publiek/privaat kunnen zijn? (Helen)

Tip: Zowel focussen op wijkniveau (gebiedsgericht, gebouwd) als op hoofdsysteem (boulevard, etc)

Tip: bestuurstermijn afstemmen

Tip: Hoe omgaan met tijdelijke overlast voor middenstad?

OT5

Deltares, HVA en Tauw hebben plan en wat middelen om landschappelijke wijkenkaart te maken die in OT2 bruikbaar zou moeten zijn. Leg contact via Deltares indien daar interesse voor is

Deltares, HVA en Tauw hebben plan en wat middelen om landschappelijke wijkenkaart te maken die in OT2 bruikbaar zou moeten zijn. Leg contact via Deltares indien daar interesse voor is

Marco - OT5: Welke gegevens vraagt effectief gebiedsgericht programmeren? En welke kwaliteit en detailniveau moeten die hebben. Een van de casussen zou dit duidelijk kunnen maken

OT6

Tot welk detailniveau wordt vindt beleidsvorming plaats (stedelijk, Wijk, Buurt, Straat)

Hoe vertaal je beleidsvoornemens naar Middelen voor wie? inclusief Partners die bij moeten dragen (MKIV, Verdienmodel)

welke cruciale datasets heb je nodig om je werk goed te kunnen uitvoeren?

Wordt er in je plan van aanpak ook een integraal afwegingskader ontwikkeld. Ergo: hoe weeg je het belang van de verschillende programma's tegen elkaar af op het moment dat geld of ruimte beperkend zijn?

Focus op langetermijn efficiëntie en niet op korte termijn bezuiniging

Eric (OT 6) Aanbestedingswet : meest wettelijke contractvorm voor de uitvoering

welke cruciale datasets heb je nodig om je werk goed te kunnen uitvoeren?

OT4

OT5

OT6

Vanuit de opgave sociaal welzijn en inclusieve businessmodelen zijn wij ook heel geïnteresseerd in goede voorbeelden met succesvolle kosten-batenanalyses. Mocht je die gegevens dan zien we ze graag in communityplatform Urban Team 1

innovatie ontwikkeling moeten we financieel en juridisch "doorlopen"

welke data kunnen we aanleveren aan jullie tbv IGP

digitalisering slimme oplossingen uitbreiden in een stadsdeel als vraag aan data 3D, zodat we parametrisch en modular kunnen werken

Neem ook de component tijd (4D-data) mee in de ontwikkeling van systemen

Innovatie ontwikkeling moeten we financieel en juridisch "doorlopen"

interessant om maatschappelijk waarde in casussen ontwikkelteam 2 toe te passen

ontschotting is in Tilburg ook een stevige discussie, maatschappelijke baten meten en verrekenen dus ook interessant voor casussen in ontwikkelteam 2

kosten baten van de casussen in ontwikkelteam

meenemen hoe sociale data gekoppeld kan worden 3 D en 4D visualisaties

Afstemmen over instrumenten die programmeren mogelijk maken

Geïnteresseerd naar instrumenten voor casussen vanuit ontwikkelteam 5 voor ontwikkelteam 2.

Werkwijze van de casussen die zijn ontwikkeld in de afgelopen jaren

Hoe erg is het dat anderen de baten oprijken?

Als woningcorporaties ook baathouders zijn, dan geeft dit kansen in de overlap met team 3, (Danny Boers)

Letten we op samenwerking goed benutten om juridische vragen van de gemeente samen te brengen bij team 6 (Bart Stoffels)

Definitie van de groep baathouders is denk ik belangrijk om de vraag te kunnen concoceraren, (Danny Boers)

Is inzichtelijk hoe kazen en leding-verordeningen verschillen en zou het helpen die gelijk te maken?

Instrumenten ontwikkelen die integraal programmeren mogelijk maken en ook visualiseren

behoeft aan data over projecten / topproject / kaders, + borging dat dit op to staat is

Hoe kunnen we data over verzoeken / planningen / uitwisselen tussen overheden, huispartijen, corporaties etc.

Voor OT 4 zou het interessant zijn om data te gebruiken om te zien hoe baathouders, om financiële bijdragen te ontwikkelen. Bijvoorbeeld, sociale afslagen van gemeente, wettelijke (Bart)

Hoe zorgen we er voor dat we meten van de huidige baten voor alle stads, van beleid, programmering tot aanleg en (Bart / Hengelo, Danny)

Beleidskader: welke baten kunnen we meten en hoe? (Bart / Hengelo, Danny)

Beleidskader: welke baten kunnen we meten en hoe? (Bart / Hengelo, Danny)

Bij het uitwerken van conflicten in discussies proberen uit te lijnen met andere teams, (Danny Boers)

Regelgeving, beleid en uitvoering is soms in te nemen (Bart / Hengelo, Danny)

Kijk bij ongelijke verdeling kosten en baten uit voor Calmeo geval: hoe erg is het dat anderen de baten oprijken? M.a.w., moet relevantie van die concessie, dus (Bart / Hengelo, Danny)

Aandachtspunt bij stedelijke programmering (6 jaar en verder) is de afstemming en uniformering in kaartsystemen. Dat is in Rotterdam zeker niet op orde.....

Nemen jullie de verschillen in leges mee? (Wiebe)

laat OT5 weten welke informatie jij nodig is en bij elkaar moet worden gebracht om kosten/baten te bepalen. Dan neemt OT5 dat mee in activiteiten

De baten van betere data komen komen vaak niet bij de bronhouder van de data terecht...is dus geen incentive. Hoe ga je hier mee om?

Zijn er al methodes/systemen die in beeld brengen wat de baten zijn van integraal data gedreven werken versus de huidige werkwijze?

zijn er in OT2 informatiebehoefte die vanuit andere OT's kunnen worden ingevuld, bijv. kaarten van de verschillende thema's?

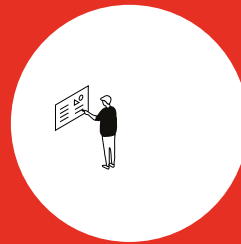
welke aanpassingen in het BBV zijn wettelijk om een integrale, gebiedsgerichte (lokale) budgettering voor elkaar te krijgen. En zijn daar ook Overname-afspraken in te maken?

oppassen met teveel wet en regelgeving, ook wortels aan te bieden om dingen anders te doen?

1. ONTWIKKELTEAMS

Helder verhaal?

- Dankzij de uitwisseling hebben we een beter beeld gekregen van ons gezamenlijk project
- Maar... veel vakjargon en terminologie; en nog eens verschillende woorden en concepten per ontwikkelteam.
- Zoektocht naar gemeenschappelijke taal & helderheid voor buitenstaander
- Leg het me uit alsof ik uw 8-jarige kind ben ipv (even overdreven): “Integraliteit van ons gezamenlijk werk aan integraal werken aan een integrale opgave”

Atelier succesvol als plek voor interactie tussen ontwikkelteams

- Uitwisseling tussen ontwikkelteams kwam goed op gang!
- Veel links en nuttige tips. Iedereen heel waardevolle stukjes
- “Ontschotting” en openheid gelijk in praktijk gebracht, fijn.
 - » Het bereiken van verbindingen en dit aantonen zou al toonbeeld van succes kunnen zijn, want ontwikkelteams vertegenwoordigen verschillende sectoren, die ook zullen moeten samenwerken!
- Maar ook: veel overlap > afstemming nodig!
- Eenduidigheid aanbrengen in systematiek, processen en semantiek zodat uitwisseling kan sporen!
- Elke ontwikkelteam moet de eigen focus helder(der) krijgen.
 - » Naar aanleiding van atelier 1 hebben OT1, OT2 en OT3 verder afgestemd en geconcludeerd dat OT 1 strategisch zal denken, OT2 uitvoerend en OT 3 tactisch. OT2 en OT3 zullen dan ook van volgorde veranderen!

RODE LIJN 3: WAT NEMEN WE MEE UIT ATELIER 1

Zorgen dat het gaat landen!

- Grote verhalen, grote ambities, brede betrokkenheid
 - » Daar kan veel moois uitkomen
 - » Risico: dat kan gaan zweven of verzanden
- Dus: Maak het concreet (doelstellingen, eindproducten), ga de diepte in adhv de casussen.
- Maar kijk uit om niet in de 'plannersval' te vallen: houd oog voor complexiteit, sla het niet plat.
- Duidelijke link leggen met (maatschappelijke) urgentie > gaat het om hetzelfde efficiënter doen of om een grotere verandering?

De casussen zijn belangrijk!

- Enorme kennishonger naar voorbeelden en best practices. (niet alleen de geselecteerde casussen, ook andere praktijkvb'en vertellen aan elkaar)
- Casussen als kans om vanuit verschillende ontwikkelteams instrumentarium te ontwikkelen / te toetsen; Cases zijn noodzakelijk om te kunnen uitproberen en toetsen
- De vragen van de casussen 'matchen' met de juiste ontwikkelteams om gericht bij te dragen
- Ook met alle ontwikkelteams werken op zelfde casussen voor gezamenlijk begrip;
- Nog werk aan de winkel om helder overzicht te creëren van het portfolio van casussen > richting atelier 2.
- In volgende versie werkboek (na atelier 2): duiding types/familie van opgaven, leervragen, barrières, ...

2. CASUSSEN

Nood aan integraal werken

- Aanleiding zijn vaak specifieke ambities of urgenties (rioolvervanging, aardgas-vrij-programma), vanuit daar kan je verbreden en uitdagingen verknopen;
- Wens zou zijn meer systematisch te werken aan integrale wijk/gebiedsopgaven.
- Uitvoeringsstrategie, verantwoordelijkheid, budgetten niet altijd op die schaal aanwezig;
- Vraag blijft: hoe zorg je ervoor dat de casus voldoende steun krijgt vanuit verschillende afdelingen in gemeente? Blijft lastig om vraagstukken / kansen / afdelingen aan elkaar te verknopen
- Soms via de stemmen en belangen van bewoners juist op agenda andere afdelingen krijgen;
- Amsterdam heeft ervaring met van onderop werken met sleutelfiguren, dat geeft handelingsperspectief
- Kennis van de praktijk 'transplanteren naar de beleidsvloer'. Daarin spreken we nu vaak niet dezelfde taal. Dan krijg je vaak onbedoeld onbegrip over en weer, terwijl je juist vooruit wilt. Hoe kunnen we dat beter doen?
- In onze specialistische kolommen leveren we al heel goed werk, wat we nu nodig hebben is ontschotting, meer horizontale verbanden in de hele keten.
 - » Inspiratie uit programma koppelkansen <https://www.kennisactiewater.nl/co-creatie-trajecten/koppelkansen/>.

Financiering blijft bottleneck

- Regierol nodig voor lange termijn denken & lange termijn financieren. Heeft hogere kosten aan voorkant (proces) maar besparing in uitvoering > begrotingssystematiek als drempel;
- Baathouders identificeren en betrekken.
- Hoge ambities gaan lang niet altijd gepaard met passende budgetten.

RODE LIJN 3: WAT NEMEN WE MEE UIT ATELIER 1

3. DE CITY DEAL ALS GEHEEL

City Deal Openbare Ruimte laat zien dat andere manier van werken kan en moet:

- Laten inzien dat integraal werken in openbare ruimte ook echt kan, leuk is en energie geeft!
- Ontstaan City Deal: drukte bovengronds – ondergrond, deze heel brede opgave zou in ieder team moeten terugkomen als voorwaarde.
- Urgentie opbouwen / uitspelen is ook heel belangrijk. City Deal is niet voor niets opgestart die vervangingsopgave is heel bijzonder.
- Mooie van Citydeal: meerdere plekken tegelijk: zowel aanpak, methode, tools als ‘bewijslast’ om bijvoorbeeld wetgeving te kunnen herzien

We hebben hoge ambities, daarom tijd en focus nodig!

- Aandachtspunt: in hoeverre kunnen we nog leren als we City Deal opknippen in 6 stukken?
- Helder in oog houden: wat leveren we op?
 - » In casussen meekijken & verdieping brengen.
 - » Instrumenten ontwikkelen die lokaal toepasbaar zijn, maar wel op meerdere plekken
 - » Ontwikkelen persoonlijke competities

voor integraal werken

- Dit lijkt veel gevraagd > lukt het hier voldoende tijd in te investeren?

Blijven werken met wat tussentijds opkomt:

- Laten we van start gaan, en aldoende bijsturen
- Vervlechten in andere netwerken. Bijv met de nieuwe citydeal energieke wijken, duurzaam en sociaal. Hoe zorgen we dat we elkaar versterken?
- Risico-analyse was een transversaal thema dat terugkomt in de praktijk maar nog niet in een ontwikkelteam gedekt wordt. Iedereen werkt er wel mee.

Belang van ontmoeting en uitwisseling

- Aandachtspunt
- : in hoeverre kunnen we nog leren als we City Deal opknippen in 6 stukken?
- Vraag is hoe we in deze CityDeal in dit soort casussen samenwerken. Een intervisie groep? Vanuit de wens of de vraag vanuit de gemeente? Welke capaciteit is nodig/kunnen we maken?
- Enorme kans om te leren van elkaars casussen, zeker omdat niet iedere stad de kans heeft heel snel te gaan.
- Veel gehoord: laten we samen koffie gaan drinken!
- Tot ziens op het volgend Atelier!

**ARCHITECTURE
WORKROOM
BRUSSELS**